

RIEŠENIE PROBLÉMOV

„PUSTITE SA DNES DO TOHO“

problém s. 1: otázka vznesená na pátranie, zvažovanie alebo riešenie **2a:** zložitá znepokojujúca otázka **b:** zdroj zmätkov, stresov, mrzutosti

riešenie s. 1: za daných okolností, údajov, hľadať a nachádzať uspokojivý záver, snažiť sa nájsť uspokojivé východisko; správny výsledok

Riešenie problému: Hľadať východisko z obtiažných situácií i každo-denných problémov

ČO JE RIEŠENIE PROBLÉMU?

Riešenie problému sa neobmedzuje len na závažné a zložité otázky života alebo na oblasť raketového výskumu. Riešenie problému je každodenná činnosť každého z nás. Keď vyskočíme z postele do nového pracovného dňa a ideme na záchod, už si v mysli preberáme: „Čo si dám na seba, čo nie je špinavé alebo pokrčené a čo bude pohodlné?“ A potom: „No, pozrime sa, čo by som si tak vzala na raňajky, čo stihnem pripraviť, než budem musieť ísť?“

Alebo na vyššej akademickej úrovni: nikto z vás by nemohol čítať túto knihu, keby sme nevyriešili už kedysi dávno jeden problém. Čitateľ musí vyriešiť, ktoré písmená znamenajú aké zvuky, potom musí tieto zvuku spojiť, aby vytvorili slová (uvedomiť si, či je to pravidelná výslovnosť alebo či to patrí medzi výnimky). Čitatelia potrebujú riešiť význam týchto slov v kontexte, aby porozumeli, čo sa chce vlastne oznámiť. A tiež – ako ste kúpili túto knihu? Objednali ste si ju e-mailom? Alebo faxom? Telefonicky? Cez internet? Každá z týchto činností vyžaduje zručnosť riešiť problém. Stále, každý deň naše mozgy a telá spolupracujú, aby rozlúštili množstvo záhad, niektoré jednoduché, iné zložité. Potom sa snažíme nájsť riešenia, ktoré skutočne fungujú. Riešenie problému je účelné premýšľanie zamerané na určitú tému.

Schopnosť riešiť problém je vysoko hodnotený tovar na pracovisku a neoceniteľný vo vašom osobnom a rodinnom živote. Bez tejto zručnosti by boli naše možnosti v živote veľmi obmedzené.

Riešenie problému z hľadiska výskumu mozgu

Howard Gardner, profesor psychológie na Harvardskej univerzite, pokladá riešenie problému za kľúčový prvok pri definovaní inteligencie. Pre neho inteligencia nie je iba číslo inteligenčného kvocientu, ale niečo oveľa účinnejšie a praktickejšie. Je to „schopnosť riešiť problém alebo vyrobiť nejaký produkt...“, čo sa oceňuje naprieč kultúrami.¹

¹ Gardner, Howard: Dimenze myšlení. Praha: Portál, 1999.

Gardner hovorí o ôsmich inteligenciách: logicko matematickej, jazykovej, priestorovej, hudobnej, telesne pohybovej, prírodovednej, interpersonálnej a intrapersonálnej. Veľmi dôležité je, že každá z týchto inteligencií pôsobí v inej oblasti mozgu.

Hoci sme sa narodili so všetkými ôsmimi inteligenciami, niektoré rozvíjame viac než iné podľa toho, čomu osobne dávame prednosť, alebo tiež podľa toho, ako nás povzbudzuje a aké príležitosti na precvičovanie nám poskytuje rodina a kultúra. To spolu s faktom, že žiadne dva mozgy nie sú rovnaké, vedie k veľmi rozdielnym výkonom v triede pri riešení problémov. Mali by sme poskytovať žiakom príležitosti, ako si brúsiť svoje silné stránky a zlepšovať tie slabé. Nemôžeme si vybrať, kde sa narodíme, nie sú žiadne záruky, že tam, kde prídeme na svet, to bude v súlade práve s našimi silnými stránkami. Takže mali by sme povzbudzovať každého žiaka, aby rozvíjal svoje schopnosti vo všetkých ôsmich oblastiach čo najplnšie. Tento fakt je výzvou pre učiteľov, aby poskytovali dostatok príležitostí na riešenie problémov, ktoré vyžadujú príspevok čo možno najväčšieho počtu inteligencií.

Veľmi odporúčam, aby ste sa zoznámili s Gardnerovou teóriou rozmanitých inteligencií. Existujú aj ďalšie dobré knihy² a informácie v knihe S. Kovalikovej o ITV.

Čo nie je riešenie problému

Ľudský mozog nemusíme učiť, ako riešiť problémy – je to už v ňom zabudované, je to automatická funkcia prirodzená ako dýchanie. Ľudský mozog prirodzene hľadá schémy v úžasnom procese hľadania zmyslu, ktoré poháňajú ako náš inštinkt pre prežitie, tak našu zvedavosť. Obvyklé postupy, ktorými učíme žiakov kriticky myslieť, t. j. riešenie určitého druhu problémov presne rozvrhnutými a nadväzujúcimi krokmi, nie sú v súlade s výsledkami výskumu mozgu a s tým, ako mozog funguje. Čo skutočne učitelia môžu a mali by robiť, je poskytovať žiakom naozaj veľa príležitostí riešiť problémy – problémy, ktoré majú pre nich význam a nie sú oným nudným písomným precvičovaním, ktoré nikoho nezaujíma.

Praktické zachádzanie s praktickými problémami to je cesta, ako sa trénujeme v tom, aby sme problémy skutočne vedeli efektívne riešiť. Každá oblasť kurikula by mohla predložiť pred žiakov problémy, ktoré stojí za to riešiť. Precvičovanie nielenže rozvíja schopnosť riešiť problémy, ale posilňuje aj chápanie seba samého a zvyšuje pravdepodobnosť, že sa učenie bude ukladať do dlhodobej pamäti.

PREČO ROZVÍJAŤ RIEŠENIE PROBLÉMU?

Pretože život sa skladá z jedného riešenia problému za druhým. Je márne a bláznivé pokúšať sa vyhnúť riešeniu problémov. Akonáhle sa oči nemluvňaťa zamerajú na hrkálku, začína riešenie problému. Keď batola nemôže dočiahnuť na sladkosť v miske, riešenie problému pokračuje. Chce jazdiť na bicykli ako veľké deti? Problém sa rieši tým, že sa to naučí. Neviete, aké si zvoliť povolanie? Skúmajte, choďte na brigádu. Ochorela vám dcérka a nemôžete si dovoliť zostať doma? Zavoláte babičke, priateľke, objednáte si niekoho na varovanie. Alebo si napokon zoberiete náhradné voľno. Neviete, čo urobiť na večeru? Pozriete sa do chladničky, zabehnete do obchodu alebo si rezervujete miesto v reštaurácii. Potrebujete peniaze? Vyberiete si ich z bankomatu, požičiate si od detí (samozrejme vlastných), alebo načriete do svojich „železných zásob“.

² Armstrong, Thomas: *Seven Kinds of Smarts*. Penguin Books USA, Inc. New York 1993. Ďalej: Campbell Linda, Campbell Bruce, Dickinson Dee: *Teaching and Learning Through Multiple Inteligences*. Allyn & Bacon, Boston 1996.

Typický deň v živote... (doplňte svoje meno)

Každodenný život vrátane toho, čo sa deje na pracovisku, nám poskytuje nekončiacu sa prehliadku príležitostí na analýzu situácií, vymýšľanie niekoľkých alternatívnych riešení, výber toho najschopnejšieho riešenia a jeho vykonanie. A pretože každé riešenie opäť vyvoláva ďalšie problémy, potreba riešiť problémy je rovnako nevyhnutná ako dýchanie. Len si spomeňte, čo sa dnes prihodilo vo vašom živote? Koľkým problémom ste museli čeliť? Vyriešili ste ich všetky? Ak ste ako väčšina ľudí, pravdepodobne však nie, niektoré otázky vyžadujú na riešenie dlhší čas. Musí sa nám naše riešenie vždy „páčiť“? Vôbec nie! Ak nám opäť vypovie službu staré niekoľkokrát opravované auto a my by sme si najradšej kúpili najnovší model, ale nemáme peniaze, tak sa rozhodneme pre ďalšiu rýchlu opravu, pokiaľ si nenašetríme dosť peňazí alebo si nevybavíme pôžičku, aby sme si mohli kúpiť nové auto. Ale medzitým musíme siahnuť ku krátkodobým riešeniam.

Riešite problém? Bez toho vlastne nemôžeme žiť. Ale tým, že si skutočne uvedomujeme problémy a ich riešenie, môžeme v budúcnosti robiť rozhodnutia rýchlejšie a s väčšou sebadôverou.

AKO RIEŠIŤ PROBLÉM?

Ako sme už povedali, riešenie problému je naša vrodená schopnosť, ktorú si zlepšujeme od detstva. Keď sme mali hlad, vytvorili sme si istý spôsob plaču, ktorý naši rodičia rozpoznali ako signál „daj mi jesť“; keď sme boli mokří, vytvorili sme si iný variant plaču a dávali sme tak najavo svoju potrebu; keď sme potrebovali pozornosť, naučili sme sa byť ostýchaví alebo roztomilí. Riešime problémy celý svoj život.

Napriek tomu my, učitelia, mali by sme u svojich žiakov usilovať o zlepšenie tejto schopnosti. Môžeme im poskytovať veľa príležitostí na precvičovanie a pomôcť im, aby si viac uvedomovali priebeh toho, ako riešia problém.

Poskytnite žiakom veľa praxe

Poskytnite žiakom veľa, veľa praxe. Aktivity i aplikačné úlohy, ktoré im zadávate, mali by byť také, aby obsahovali riešenie problému, aby to nebol iba pamäťový dril alebo úlohy s nízkou úrovňou náročnosti. Vytvorte činnosti okolo tém, ktoré sú skutočne stredobodom záujmov žiakov, a teda stoja za ich čas a námahu. Problémy by mali byť prepojené so svetom mimo školy a s kontextom skutočného života (viď kapitolu ako písať aplikačné úlohy v knihe o ITV).

Úspešná skúsenosť s vyriešením problému sa stáva prorokom naplňujúcim seba samého: „Ak som to už raz zvládla, môžem to zvládnuť opäť.“

Posuňte priebeh riešenia problému viac na vedomú úroveň

Je veľa spôsobov, ako posunúť priebeh riešenia problémov na vedomejšiu úroveň. Tu je niekoľko z nich. Akonáhle sa žiaci s nimi zoznámia, budú vytvárať svoje vlastné spôsoby.

Učte žiakov, ako používať etapy riešenia problému. Niekedy nám môže pomôcť už len to, že si spomenieme na jednotlivé etapy riešenia problému. Keď žiaci nevedia, ako ďalej, môže im pomôcť, keď sa spýtajú sami seba: „Kde teraz vlastne som? Ešte stále analyzujem problém? Už som vyčerpal všetky možnosti, vymyslel všetky alternatívne riešenia? Mám dosť informácií, aby som sa mohol rozhodovať medzi alternatívami?“ Majúc na mysli túto schému etáp riešenia problémov

môžu žiaci prechádzať svojimi mentálnymi mapami, môžu v duchu prechádzať svojimi skúsenosťami, skúmať problém, pokračovať a triediť jednotlivosti, pokiaľ problém nevyriešia.

Učte žiakov o rozmanitých inteligenciách. Poskytnite žiakom možnosť, aby si precvičovali riešenie problémov s použitím všetkých ôsmich inteligencií. Učte ich, aby sami prepísali aplikačné úlohy a aby nahradili jednu inteligenciu druhou, takže sa môžu pustiť do problému s použitím svojej najsilnejšej inteligencie (alebo viacerých inteligencií). Inými slovami, pomôžte im uvedomiť si, že existuje viac než jeden spôsob, ako rozobrať problém, viac než len jedno užitočné hľadisko a viac než iba jeden spôsob, ako premýšľať o probléme.

Učte žiakov, aby hovorili sami k sebe. Učte žiakov, aby si uvedomovali svoj vnútorný hlas – ako ho usmerňovať a udržiavať, aby bol pozitívny a presný. Vnútorná reč ako napríklad: „Neviem, čo mám robiť; nikdy nebudem schopný to vyriešiť,“ samozrejme nepomôže. Na druhej strane: „Človeče, to je ľahké; to sfúknem raz-dva, žiadne obavy,“ nemusí byť taktiež to pravé a môže viesť k prehliadnutiu cenných informácií. Ved'te ich, aby sa vedome pýtali sami seba, v ktorej etape riešenia problému sa práve nachádzajú.³

Užitočný vnútorný rozhovor by mohol vyzeráť asi takto: „Kde som už videl niečo podobné? Čo už viem o tejto situácii? Už som počul, ako o tom otec raz hovoril. Áno, ale čo vlastne vtedy vravel?“ „Možno, že toto nie je ten pravý problém... len ten najviditeľnejší. Čo iné by mohlo spôsobovať tento problém?“

Učte žiaka, ako hodnotiť priebeh. V programe Kmene⁴ sa učiteľom odporúča, aby potom, až skupina dokončí úlohu, nechali žiakov spoločne rozobrať priebeh práce. Analýza sa môže týkať obsahu úlohy alebo spôsobu, akým členovia skupiny spoločne pracovali, rovnako ako kvality ich výrobku či – vo vzťahu k tejto kapitole – ako u nich prebiehalo riešenie problému. Bol to výsledok náhodného uhádnutia, mali nejaké tušenie alebo hypotézu, ktorá ich viedla, pomohla im predchádzajúca skúsenosť? Bolo to ľahké alebo ťažké (ak ťažké, čo sa z toho naučili)? Pomohlo im, že si zopakovali etapy riešenia problému? A tak ďalej.

Hoci „prebrať si priebeh“ so skupinou sa dosť podobá na vnútorný rozhovor, obvykle prináša väčšiu spätnú väzbu, pretože vychádza zo širších zdrojov dvoch alebo aj viac mozgov.

Dovoľte deťom, aby robili chyby a aby zažili dôsledky. Problémy s rozhodovaním sú často spôsobené nedostatkom skúseností v rozhodovaní. Rodičia a učitelia si príliš často želajú, aby deti žili život bez omylov. To je nemožné! Nebolo tomu tak (a ani nie je) s nami, prečo by to malo byť ináč s našimi žiakmi? Pokiaľ nie sú dôsledky životnebezpečné, pokiaľ nespôsobia dlhodobú fyzickú či psychickú traumu alebo poškodenie, dovoľme žiakom, aby zažili, ako niečo nefunguje, alebo ako sú výsledky neuspokojivé v dôsledku ich rozhodnutí pri riešení problémov. Nespokojnosť, sklamanie a dokonca aj trochu bolesti sú veľkými učiteľmi. Dovoľte, aby skúsenosti s vecami, s udalosťami a s inými ľuďmi učili vašich žiakov. Čím viac budú schopní učiť sa z okolností okolo nich – bez mentorovania dospelých – tým lepšie pre nich.

AKO VYZERÁ RIEŠENIE PROBLÉMU V SKUTOČNOM ŽIVOTE?

- Hľadáme zle uložené alebo stratené veci.
- Voláme inštalatéra, aby opravil prasknuté vodovodné rúrky.
- V prípade núdze voláme príslušné telefónne čísla (hasičov, prvú pomoc).

³ Etapy riešenia problému sú: identifikácia (rozpoznanie) problému, navrhnutie alternatívnych riešení, výber najvýhodnejšej alternatívy a jej uskutočnenie.

⁴ Jeanne Gibbsová: TRIBES: A New Way of Learning and Being Together. Sausalito, California: Center Source Systems, 1995. GIBBS, J. 1994. Kmene. Proces pre sociálny rozvoj a kooperatívne učenie. Bratislava: Arimes, 243 s. ISBN 80-967082-5-2.

- Hľadáme lekára, ktorý je pre nás najlepší.
- Šetríme peniaze, dokiaľ si nemôžeme kúpiť to, čo chceme, a nevytvárame dlhy.
- Žiadame o hypotéku než si kúpime dom.
- Snažíme si premyslieť postup, ako predáme svoj starý dom.
- Pri práci s počítačom vyvoláme pomocníka, aby sme zistili, prečo niečo nefunguje ako očakávame.
- Premýšľame riešenie spolu s rodinou, s priateľmi alebo so spolupracovníkmi.
- Žiadame o radu niekoho, kto sa už stretol s podobným problémom.

AKO VYZERÁ RIEŠENIE PROBLÉMU V ŠKOLE?

V učiteľskom zbore

- Prehodnocujete rozpočet a rozhodujete sa, kde ušetriť alebo čoho sa zriecť, aby ste vyšli s peniazmi,
- pozývate rodičov na schôdzku, keď žiakovi chýba motivácia alebo jeho pokroky sú malé,
- vyjednávate s iným učiteľom, aby vaši žiaci neprišli o voliteľné predmety, pretože práve máte v pláne študijnú vychádzku,
- zastupujete za iného kolegu, takže sa môže zúčastniť na vzdelávacej akcii,
- počas hodiny používate rôzne vyučovacie metódy,
- predkladáte obsah kurikula ako pojmy a „veľké“ otázky na riešenie,
- spolupracujete v tíme s inými kolegami, aby ste spoločne písali kurikulum,
- zúčastňujete sa na schôdzach školskej rady, aby ste si vypočuli názory i to, čo znepokojuje verejnosť,
- vymýšľate spôsoby, ako vypracovať pružnejší rozvrh.

Žiaci

- Používajú postupy mediácie na preklenutie odlišností,
- žiadajú o radu priateľa, učiteľa alebo poradcu,
- natáčajú si svoju lavicu tak, aby mohli dobre sledovať učiteľa, video, pozvaného hosťa, odborníka atď.,
- premýšľajú spôsoby, ako sa pripojiť na internet,
- hľadajú náhradu za pretrhnutú šnúрку, napríklad kúsok povrázku.

APLIKAČNÉ ÚLOHY NA ROZVÍJANIE ZRUČNOSTI RIEŠIŤ PROBLÉMY

Pre celú triedu

- Počúvajte, ako učiteľ číta bájku o slepcoch, ktorí sa dotýkali slona, a z ktorých každý mal o slonovi inú predstavu. Rozdeľte hárok papiera na šesť rovnakých častí. Do prvej časti nakreslite slona, do ďalších predstavu každého zo slepcov. Vysvetlite spolužiakovi v dvojici aspoň dva dôvody, prečo tá metóda riešenia problémov, ktorú slepci použili, nemohla byť úspešná.
- Napíšte svoje meno a problém, ktorý potrebujete vyriešiť, na papierový tanier. Na pokyn učiteľky hodte tanier tak, ako keď sa hádže diskom, na druhú stranu triedy alebo ihriska, pokiaľ ste vonku. Potom chyťte tanier niekoho iného a prečítajte si problém. Vymyslite riešenie tohto problému podľa toho, aké s tým máte vlastné skúsenosti vo svojom živote. Napíšte možnú odpoveď na zadnú stranu taniera. Dávajte pozor, až učiteľka znovu dá pokyn na hádzanie, hodte tanier opäť ďalej. Opakujte túto činnosť s ďalším tanierom a s ďalším problémom (celkom päťkrát). Potom, až sa výmena tanierov skončí, nájdite si svoj vlastný tanier s problémom a prečítajte si päť riešení od svojich spolužiakov. Premýšľajte, ktorý z nich skúsite. Nakreslite obrázok, vzťahujúci sa na návrh, ktorý ste si vybrali, na prednú stranu taniera.
- V celej triede si urobte návod, ako predchádzať alebo ako riešiť ostrú výmenu názorov so zvýšeným hlasom, výbuchy hnevu alebo bitky. Vymyslite vo svojom učebnom tíme aspoň štyri riešenia. Až vás učiteľka požiada, oznámte svoje návrhy ostatným. Aktívne počúvajte, keď ostatné učebné tímy budú prednášať svoje myšlienky a názory. Snažte sa nájsť podobné myšlienky alebo návrhy a navzájom ich spojiť. Hlasovaním v celej triede vyberte štyri alebo päť krokov, ktoré by boli súčasťou definitívneho návodu. Každý si potom napíše návod na farebný papier. Použite zvýrazňovač a farebné pastelky. Pridajte obrázky, ktoré by vám pomohli lepšie si zapamätať tento návod a potom si nalepte papier do zošita. Prečítajte si ho vždy, keď budete potrebovať riešiť konflikt.

Pre malú skupinu alebo jednotlivcov

- Prečítajte si nejakú knihu z odporúčaného zoznamu. Rozdeľte výkres na dve polovice. Do jednej poloviny nakreslite problém z knihy a popíšte ho aj slovami. Do druhej poloviny nakreslite, ako hlavná postava vyriešila tento problém a pridajte jednu alebo dve vety. Porovnajte si svoje chápanie problému a jeho riešenie so spolužiakom v dvojici.
- Vyberte si knihu, v ktorej je veľa príležitostí na riešenie problémov. Precvičujte si z nej čítanie nahlas aspoň päťkrát a potom zariaďte, aby ste túto knihu predčítali skupine menších detí. Vždy sa zastavte na mieste, kde má hlavná postava vyriešiť problém. Nechajte deti hádať, čo sa stane. Dajte dohromady aspoň štyri nápady zo skupiny a potom pokračujte v čítaní. Spýtajte sa detí, či bolo ich riešenie rovnaké ako autorovo. Pokračujte v čítaní, prerušujte a odhadujte, čo bude ďalej, až do konca celého príbehu. Na konci uveďte v hlavných črtách metódu riešenia problému, akú používal autor.
- Vo svojom denníku si zachyťte každú skúsenosť s riešením problému počas 24 hodín. Roztriedte problémy do kategórií, ktoré sú pre vás vhodné, napríklad rodina, priatelia, škola a iné situácie. Potom si iný papier rozdeľte na dva stĺpce a nadpíšte ich „Vyriešené problémy“ a „Nevyriešené problémy“. Potom napíšte svoje problémy do týchto dvoch

stĺpcov. Ukážte zoznam svojich nevyriešených problémov učebnému tímu a požiadať ho o možné riešenia. Keď niektoré z nich vyskúšate, povedzte im výsledok.

- Preskúmajte zo všetkých strán nejaký sociálny, ekologický alebo ekonomický problém vašej obce. Urobte rozhovor s jedným alebo s dvomi významnými ľuďmi, ktorí sú nejakým spôsobom spojení s odlišnými stránkami tohto problému. Potom napíšte krátke zhrnutie a spolu so všetkými dostupnými informáciami ho predložte svojim spolužiakom. Opíšte im riešenie, ktorá sa vám zdá najpraktickejšie.
- Opíšte päť typických problémov, s ktorými sa stretávajú žiaci vo vašom veku každý deň, napríklad stratená úloha, oneskorenie, bitky, niekto vám ponúka drogy alebo alkohol, nájdete peniaze alebo sa vám stratí domáce zviera. Vyberte si tri z týchto problémov a zdramatizujte ich. Vymyslite dva odlišné konce ku každému problému. Požiadať triedu, aby hlasovala o najlepšom riešení.
- Urobte rozhovor s vedcom a pýtajte sa ho na kroky, ktoré sú bežné vo vedeckom prístupe ku skúmaniu nejakého problému. Tieto kroky potom spracujte na veľký hárok papiera. Použite zvýrazňovač v rôznych farbách. Každú vetu napíšte inou farbou. Pridajte aj kresby alebo grafické znázornenie ku každej jednotlivéj časti postupu. Vyveste plagát tak, aby si ho mohol každý z triedy prezrieť.
- Urobte si hárok hodnotiaci seba samého. Do hornej časti napíšte zoznam všetkých pravidiel spoluzitia a všetkých životných zručností. Pod nimi si nechajte miesto, kde popíšete problém a riešenia, ktoré ste skúsili. Vedľa oddel'te miesto s názvom „Zamyslenie“. Do tejto časti zaznamenajte aspoň dve pravidlá spoluzitia alebo životných zručností, ktoré ste použili pri hľadaní najlepšieho riešenia. Ak vaše riešenie nebolo úspešné, skúste uvažovať o iných dvoch životných zručnostiach alebo pravidlách spoluzitia, ktoré by ste mohli použiť, až budete nabudúce potrebovať riešiť problém.
- Pozrite sa po nejakých hlavolamoch alebo logických hádankách. Vyberte si jeden hlavolam, ktorý sa vám zdá dostatočne náročný. Zaznamenajte si, ako dlho vám trvalo jeho vyriešenie. Používajte životnú zručnosť vytrvalosť. Zapište si alebo urobte náčrtok, ktorý ukazuje vaše riešenie. Potom riešenie zasa rozoberte a skúste ho opäť vyriešiť od začiatku. Zaznamenajte si, ako dlho vám to trvalo teraz. Porovnajte obidva časy. Povedzte o svojich výsledkoch inému žiakovi v triede, ktorý je tiež nadšeným riešiteľom hlavolamov.
- Zistite volebné preferencie kandidátov v nadchádzajúcich komunálnych voľbách. Preskúmajte, aké hlavné zmeny by mohli tieto voľby priniesť a postavte sa na jednu stranu. Rozhodnite sa, kto z politických kandidátov zodpovedá vášmu názoru. Nakreslite politický vtíp alebo navrhните leták na podporu svojho kandidáta. Predložte dokončený výrobok učiteľke na prípadné uverejnenie v triednych alebo v školských novinách.

ZNAKY ÚSPECHU

Blahoželáme!

Za prejavy zvládnutia životnej zručnosti riešenie problémov u žiakov pokladáme:

- vymýšľajú viacero riešení pre jeden problém, porovnávajú návrhy a vyberajú najlepší,
- majú radi hádanky a hlavolamy,
- vytrvajú, dokiaľ nenájdu odpoveď,
- hovoria o svojich myšlienkach a dôvodoch so spolužiakmi,
- žiadajú iného človeka o názor,
- jasne chápu problém,
- prijímajú radu od niekoho, kto rovnaký problém už riešil,
- diskutujú o nedorozumení pokojne a rozumne.

Pokračujte ďalej! Žiaci potrebujú viac precvičovať v prípadoch:

- neradi robia rozhodnutia,
- preťahujú čas alebo plačú, keď majú riešiť problém,
- neustále robia „nesprávne“ rozhodnutia,
- odmietajú počúvať rady ľudí, ktorí majú viac skúseností,
- ignorujú problémy a dúfajú, že zmiznú samé od seba,
- vymýšľajú len jednu odpoveď a potom prestávajú premýšľať,
- nechávajú za seba myslieť iných,
- ignorujú svoje vnútorné pocity,
- vyslovia prvú odpoveď, ktorá ich napadne.

V..... dňa

Vážení rodičia,

my všetci používame jednu zo životných zručností väčšiu časť dňa. Potrebujeme ju, keď naše dieťa ochorie a my musíme ísť do práce, keď je naša obvyklá cesta do práce uzavretá, lebo ju opravujú. Potrebujeme ju, aby sme sa rozhodli, čo uvariť a podávať na večeru, keď nefunguje bankomat, keď sa pokazí auto. Touto životnou zručnosťou je

riešenie problémov.

V našej triedne budeme skúmať riešenie problému niektorými z nasledujúcich spôsobov:

- *riešiť skladačky, krížovky, hlavolamy, logické hry (hádanky),*
- *hrať scény s rôznymi situáciami a nachádzať najlepšie riešenie,*
- *zapisovať si bežné problémy a ich riešenie,*
- *skúmať riešenie problému v mnohých rozličných zamestnaniach a športoch,*
- *písať si zoznam postupov pri riešení problémov.*

Tu je niekoľko spôsobov, ako môžete svoje dieťa učiť riešiť problémy doma:

- *myslite nahlas v priebehu riešenia problému. To poskytne Vášmu dieťaťu veľa nových nápadov pokiaľ ide o spôsoby, ako riešiť problém. Vysvetlite mu aj problémy, ktoré potrebujete riešiť v práci,*
- *rozprávajte mu príbehy zo svojho vlastného detstva, najmä keď ste museli riešiť nejaký problém; vysvetlite výsledok a svoje pocity,*
- *dovoľte v určitých medziach, aby Vaše dieťa robilo chyby. Tým, čo sa naučí z vlastnej skúsenosti, posilní sa a pripraví lepšie na skutočný život.*

Metódy riešenia problému sú veľmi žiadanou kvalitou aj vo svete práce.

S pozdravom,

.....
učiteľka Vášho dieťaťa

ZOZNAM ZDROJOV

LITERATÚRA

Dahl Roald: Matilda

Klimáček Viliam: Noha k nohe

Naglik Hana: Ester a Albatros

Uličiansky Ján: Podivuhodné príbehy siedmich morí

Nanettiová Angela: Môj dedko je čerešňa

Nanettiová Angela: Muž, ktorý pestoval kométy

Blažková Jaroslava: Mačky vo vreći

Blažková Jaroslava: Traja nebojsovia a duch Miguel

Blažková Jaroslava: Minka a Pyžaminka

Liptáková Slavka: Chlapec bez mena

Šebesta Juraj: Venussha: Ťažký týždeň - spoločenská próza pre tínedžerov

Blažková Jaroslava: Môj skvelý brat Robinzon - spoločenská próza
pre tínedžerov

Blažková Jaroslava: Ako si mačky kúpili televízor

Blažková Jaroslava: Rozprávky z červenej ponožky

Blažková Jaroslava: Ohňostroj pre deduška

Blažková Jaroslava: Zázrak života

Karpinský Peter: Sedem dní v pivnici

Uličiansky Ján: Malá princezná

Uličiansky Ján: Analfabeta Negramotná

Milčák Ján: Trinásta komnata

Twain Mark: Oliver Twist

Šikula Vincent: Prázdniny so strýcom Rafaelom

Ondrejov Ľudo: Zbojnícka mladosť

Feldek Ľubomír: Perinbaba

Feldek Ľubomír: Čiernobiela kniha rozprávok

Groch Erik Jakub: Tuláčik a Klára

FILM

Plastová planéta (pre mládež)

Pád do ticha (pre mládež)

Nanga Parbat (pre mládež)

Neskrotná (Brave)

Farba citov (The Help) (pre mládež)

Kung Fu Panda

Děrsu Uzala (pre mládež)

Trou de fer: Železná diera

Koralína a svet za tajnými dvermi

Biela veľryba (Moby Dick) (pre mládež)

Nepozvaný hosť (The Visitor) (pre mládež)

127 hodín (pre mládež)

Milionár z chatrče (pre mládež)

Rodinka úžasných

Toy Story 3: Príbeh hračiek

Toy Story 2

Toy Story

Návrat do budúcnosti

Ako vytrhnúť veľrybe stoličku

S tebou ma baví svet

Nekonečný príbeh

Wall-E

Hore

Monsters, a.s.

Pi (pre mládež)

Alica v krajine zázrakov

Nonni a Manni

Pásli ovce valasi

Medená veža (pre mládež)

Paríž, milujem ťa (pre mládež)

118 dní v zajatí ľadu (pre mládež)

Ratatouille

Teta

Cesta do pravěku

Oliver Twist

Amazonia vertical (pre mládež)

80 metrov pod vrcholom (pre mládež)

Amadeus (pre mládež)

HUDBA

I. Hurník: Voršilská ulička – Malý poštarík (I. stupeň)

B. Felix: My vrabčiaci – Stavanie hniezda

S. Michalidesová, P. Konečný – Repovalo prasiatko

S. Michalidesová, P. Konečný – Dal sa Muro Cine zviest'